

Seminář o výuce cizích jazyků

Waldorfské lyceum Praha

4.1. 2011

Francis van Maris

Eindhoven

Holandsko

Poprvé Francis navštívil Prahu před 21 lety v právě zakládané škole v Jinonicích. Nyní má příležitost vidět, že střední školství u nás je jiné než v Německu a Nizozemí.

V Holandsku se také potýkají se státními maturitami a to již ve 12. třídě. Další souvislost mezi oběma národy je ta, že angličtina i němčina jsou pro nás cizí jazyky.

Státní maturita versus waldorfská pedagogika

Diagram - během dětství zasazujeme semínka, která způsobují vývoj a vedou do budoucnosti. Ale maturita má jiný charakter, protože je přesně na několik let dopředu stanoveno, co se bude zkoušet a to i na přesnou hodinu. Kvůli maturitě se musíme už předem zabývat tím, co kdy učít. Budoucnosti je určena.

Příklad: v zeměpisu dostanou studenti na závěr známku, která se z 50% skládá z toho, co jim dá škola a 50% státní zkoušení.

Státní maturita sestává ze 7 předmětů. Je to průběžné hodnocení, ne jednorázová zkouška. Boduje se 0-10. Výsledky od školy a státu se průměrují, nicméně pokud se školní a státní výsledek liší o více než 0,5 bodu, má škola problémy. V případě cizího jazyka se státní maturita sestává pouze z pochopení textu. Takže nic jiného v posledním pololetí netrénují. Školní zkouška je složena z více kompetencí. Vývoj v EU jde tím směrem, že studenti jsou zkoušeni z kompetencí daných ERK - evropský referenční rámec /ERR/. Kategorie: A - orientace v základních situacích, B - atd. a k tomu se přiřadí známka. Ústní zkoušení probíhá s učitelem ze sousední školy. Hodnocení (na konci ročníku) se také snaží psát diferencovaně - mluvení výborné, poslech průměrný apod. Také dělají nějaké reálie. U nás je toto už ve státní maturitě zahrnuto stejně jako v RVP. Tyto učební dokumenty jsou mnohem méně svazující než ty předchozí. A už si o tom myslíme cokoliv, s referenčním rámcem musíme počítat, protože se jím řídí vnější svět (v Nizozemí i v Německu).

Od té doby, co je v Nizozemí zavedena státní maturita, objevují se od 10. třídy ve větší míře předměty, které vedou přímo k maturitě a třída je také často rozdělená podle

svého zájmu a také podle náročnosti maturity, kterou si zvolí. Ve 12. třídě už nejsou umělecké předměty. Společně se vyučuje hlavní vyučování a projekty. A pak jsou rozdělení na „specializace“ - A) jazyky a kultura B) přírodovědná.

A jak by to tedy bylo ideálně? Některé nápady vedly ke zrušení epochového vyučování. Ale pak se rozhodli, že se musí soustředit především na to, aby maturitu nějak zvládli. Nejprve všechno zrušili, vyhodili a pak přemýšleli, co vlastně ten 18letý student potřebuje. Další aspekt - studenti musejí svoji ročníkovou práci dovést na maturitní úroveň a prezentovat ji. U obou specializací je povinnost pracovat také umělecky. Prezentace je v únoru ve 12. třídě. Zajímavé je, že stát toto přejal, (také sociální praktikum - v 16 letech) a je to povinné i na jiných školách.

„Pokud nepracujeme ekonomicky, přetěžujeme studenty. Mnoho problémů vychází z toho, že máme pocit, že máme dost času.“

Důležitý je bod vůle, chvíle, kdy se rozhodnu: te začnu. Důležité je, pokud třída ponořená v tématu. Studenti sami musí být aktivní a já-učitel musím udělat podmínky. Učebnice - ty jako student ji máš mít. Papíry - všechny texty, které dostávají od učitele, mají zároveň ve školní síti a pokud je ztraří, sami si zajistí výtisk ale o přestávce.

Vývoj mládeže/učební plán

Centrální téma na střední škole - rozvoj úsudku

Věk	třída	úsudek
14	9.	Dozrávání, v úsudku jde o fakta - zažívat je, prožívat je, získat k nim sympatii, černobílé vidění
15-16	10.	Citový úsudek - mnohem širší než černobílé vidění (například ve vv v 9. třídě černobílá a v 10. se vrací barva)
16-17	11.	Existenční otázky - kdo jsem, kdo jsi ty, co mě pudí k něčemu? - centrální je epocha o Parsifalovi
17 -18	12.	Dokázat definovat, charakterizovat

Doufáme, že díky předchozím stupňům úsudku se student na konci studia dokáže rozhodnout, co chce dělat. Zvolit si individuální cestu. Zda se tak stane ještě během školy nebo po jejím opuštění, to je otázka. Do 8. / u nás 9. třídy je s tím spojena autorita třídního učitele. Na vyšším stupni je to autorita oboru. Vyrovnaní se s oblastí vnějšího světa. Toto vyrovnaní má složku objektivní a subjektivní. Nejlépe studenty vychovává vnější svět. Student musí být sám zodpovědný za své vlastní učení a to je to nejtěžší, jak všichni dobře víme. Ještě v 9. třídě/10. dělají hodně pro svého třídního učitele, ale pak už by to mělo být jinak. Měli by se učit kvůli oboru, který chtějí později studovat nebo v něm pracovat. Toto „překliknutí“ souvisí také s maturitou a s tím souvisejícím tlakem zvnějšku. U nás se tento proces děje na začátku 13. ročníku, v Holandsku o rok dříve. Největší pokroky dělají studenti u oborů, které vybočují z normálního školního rámce - sociální praktikum, školní divadelní hra, exkurze apod. Tento rámec ale potřebujeme. Všichni známe dotazy studentů (v 11., 12. TŘ) - Jak/Proč jste se stal učitelem? - zajímá je ne naše znalosti jazyka, hudby apod., ale kde jsme my jako člověk.

Cizí jazyky: ideální případ

9. ukončena gramatika
10. čtení lyriky
11. čtení románů
12. zakončení studia, jakýkoliv text
13. hotovo

(za předpokladu, že se s výukou začíná v 1. třídě)

Problémy:

- 10. třída
- diferenciací úrovně znalostí studentů
- „cizost“ jazyka
- předsudky vůči jazyku
- poprvé se setkávají s nějakými nároky

- neovládají strategie učení

Na začátku 10. třídy se můžeme v tom plánu vrátit do 9. třídy, kde byl na pořadu dne humor. Musíme pracovat s předsudky, které si přinesli studenti s sebou, pracovat s citem. Druhé téma, které by mohlo pomoci, je rozdělení a poté sjednocení Německa, kdy měli mezi sebou předsudky.

Literatura

Slovní zásoba/Gramatika

Porozumění textu

Čtení

Mluvení

Poslech

(poznámka - postup má být odzodola nahoru)

Takto lze postupovat 6. třídě ale jde to i v 10.?(Pavel) Ano, měli jsme zkušenost se začátky španělštiny a první hodiny pouze mluvili a opakovali.

Do 12. třídy se recituje - jde o kulturní dědictví té země, výslovnost. Nepřekládají to.

Praktická ukázka

1.hodina

- nejprve žáci nemají texty, učitel recituje, studenti se mají zaposlouchat
- říkají slova, která slyšeli, uč je píše na tabuli, během hodiny se jejich význam stane zřejmým,
- nyní si přečtou text sami,
- neznámá slova si mají najít za úkol, aby to bylo jasnější, vypisuje učitel jejich seznam pod báseň
- v tomto seznamu jsou i slova, která už se zpracovala v hodině -> psychologický efekt polovinu úkolů už mají hotovou
- za úkol si mají zpracovat životopis autora (nj nebo česky).

2.hodina

- recitace, rozebírání jednotlivých řádek (učitel se může odkazovat na to, že to bylo za úkol, zároveň se tím zkontroluje, kdo to udělal).

- životopis - učitel se německy ptá, oni mají v textech, které si například stáhli z internetu najít odpověď . (Např. Wo ist er geboren? Wann ...?)
- dovídají se, že byl několikrát v psychiatrické léčebně, potom čtou text znovu ale už novými očima.

-> aktivizující metoda (ne jen ve škole, ale i doma)